

Kantelut Kausalan alakoulun ja yläkoulun tiloista, teknisen lautakunnan lausunto

Tekninen lautakunta 16.09.2026 § 97
218/12.00.00/2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Harri Hoffren, puh. 040 485 4037, harri.hoffren@iitti.fi.

Yksityishenkilö on 20.2.2026 tehnyt opetustoimen kantelut Kausalan alakoulusta ja litin yläkoulusta Lupa- ja valvontavirastolle (LVV) vuotta 2025 ja yläkoulun osalta myös aiempia vuosia koskien. Kantelijan mielestä kunta ei ole kyennyt järjestämään oppilaille turvallisista opiskelutiloista sisäilmaongelmien takia. Kantelun mukaan kunta ei ota asiaa tarvittavan vakavasti.

LVV ilmoittaa, että kantelut on kirjattu kuntakanteluiksi. Kuntalain 10 §:n 2. momentin nojalla LVV voi tutkia, onko kunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan.

Kunta järjestää asukkailleen palveluita, joista suurin osa on määritelty kuntien tehtäviksi laissa, kuten esim. opetuspalvelut. Lainsäädäntöön sisältyy lisäksi paljon velvoitteita siitä, miten nämä tehtävät tulee hoitaa. Kunnan rooli on paitsi kunta myös esim. työnantaja ja rakennuksen omistaja.

Rakennusten/tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä sisäilmasta on säännöksiä mm. seuraavissa laeissa:

- Perusopetuslaissa säädetään oikeudesta turvalliseen kouluympäristöön ja perusopetuslain mukaan erityisiä opetusjärjestelyjä voidaan toteuttaa, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.
- Rakentamislain 140 §:n mukaan rakennuksen omistajan on pidettävä rakennus ympäristöineen sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää terveellisyyden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset.
- Terveysturvallisuuslaki ja asumisterveysasetus koskevat myös kouluja. Ne velvoittavat huolehtimaan kiinteistöjen sisäilmastosta niin, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa.
- Työturvallisuuslaki: Työnantajalla on vastuunsa siitä, että työpaikka on turvallinen ja terveellinen.

Kanteluissa arvostellaan alakoulun ja yläkoulun tiloja. Kanteluissa todetaan, että tilat eivät ole oppilaille eivätkä koulun henkilökunnalle turvallisista vakavien sisäilmaongelmien takia. Kanteluiden mukaan kunta on kykenemätön tekemään riittäviä toimenpiteitä ja etsimään muita tiloja koululle.

LVV varaa 12.8.2026 päivätyssä kuulemiskirjeessään litin kunnalle tilaisuuden antaa lausuntonsa kanteluiden ja niissä esitetyn johdosta. Lausunnot ja mahdollinen muu tätä asiaa selventävä asiakirjamateriaali on toimitettava LVV:lle viimeistään 30.9.2026.

Kunnan hallintosäännön 24.4.§:n kohdan 26 mukaan kunnanhallitus antaa kuntaa koskevat lausunnot ja selvitykset, ellei toimivaltaa ole osoitettu muulle taholle. Hallintosäännön 27.2 §:n kohdan 13 mukaan lautakunnat

antavat kunnan puolesta kunnan lausunnot lautakunnan tehtäväalueeseen kuuluvissa asioissa, jollei lausuntopyynnöstä, käsiteltävänä olevasta asiasta tai hallintosäännöstä muuta johdu. Käsiteltävä asia ei kaikilta osin, opetustoimen järjestäminen, kunnan talousarvion hyväksyminen (määrärahojen ja muiden resurssien osoittaminen), työturvallisuus ja omistajuus, kuulu teknisen lautakunnan toimivaltaan. Teknisen lautakunnan toimivaltaan kuuluu toimitilojen/kiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen, rakennuttaminen ja ylläpito. Näin ollen tekninen lautakunta antaa lausuntonsa kunnanhallitukselle, joka antaa kunnan lausunnon LVV:lle.

Esityslistan oheismateriaalina jaetaan päätösehdotuksen mukaisen lausunnon liitteet.

Esittelijä

Tekninen johtaja Harri Hoffren

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta toteaa, että tekninen lautakunta on tehtäväalueellaan toiminut voimassa olevien lakien mukaan sekä esittää kunnanhallitukselle omalta osaltaan seuraavan lausunnon kunnan lausunnoksi:

1. Lausunnon lähtökohdat

Lupa- ja valvontavirasto on varannut litin kunnalle tilaisuuden antaa lausuntonsa kahdesta 20.2.2026 tehdystä kantelusta. Kantelut koskevat Kausalan koulun (alakoulu, Juoksijantie 22) ja litin yläkoulun (Koulukatu 20) sisäilmaolosuhteita sekä kunnan toimenpiteiden riittävyyttä.

litin kunta ottaa oppilaiden ja henkilöstön sisäilmaan liittyvät havainnot ja oireiluilmoitukset vakavasti. Kunta ei vähättele koettuja oireita eikä ota kantaa yksittäisen henkilön oireiden lääketieteelliseen syy-yhteyteen. Kunnan tehtävänä on selvittää rakennusten olosuhteet, arvioida toimenpidetarve asiantuntijoiden kanssa, toteuttaa tarvittavat käyttö- ja korjaustoimenpiteet sekä seurata niiden vaikutuksia.

Kunta on tietoinen rakennusten ja tilojen terveellisyyttä, turvallisuutta ja sisäilmaa koskevista säännöksistä (mm. perusopetuslaki, rakentamislaki, terveydensuojelulaki, asumisterveysasetus, työturvallisuuslaki) ja toimii niiden mukaan.

2. Kunnan toimintamalli sisäilma-asioissa

Kun sisäilmaan viittaavaa oireilua tai haittaa ilmoitetaan, asia arvioidaan viivytyksettä ja tarvittaessa kutsutaan koolle laaja moniammatillinen sisäilmatyöryhmä. Työryhmässä ovat tilanteen mukaan edustettuina tekninen toimi, koulun johto, terveydensuojelu, työsuojelu, kouluterveydenhuolto, työterveyshuolto sekä ulkopuoliset rakennus- ja sisäilma-asiantuntijat. Terveysturvallisuusviranomaisen edustaja osallistuu sisäilmatyöryhmän työskentelyyn, ja hänen asiantuntemustaan hyödynnetään olosuhteiden ja jatkotoimenpiteiden arvioinnissa.

- haitta- ja oireiluilmoitusten kokoaminen sekä tilanteen seuranta kouluterveydenhuollon ja työterveyshuollon kautta
- rakennus- ja sisäilmatutkimusten tilaaminen päteviltä ulkopuolisilta asiantuntijoilta
- välittömien olosuhteita parantavien toimien ja tilankäyttöratkaisujen arviointi
- korjausten suunnittelu, kilpailuttaminen, toteutus, valvonta ja laadunvarmistus

- henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille tiedottaminen tutkimustuloksista, tilanteesta ja päätetyistä toimenpiteistä
- korjausten jälkeinen seuranta ja tarvittaessa täydentävät toimet.

Jos tietyn tilan käyttö ei ole oireilun, tutkimushavainnon tai asiantuntija-arvion perusteella tarkoituksenmukaista, koulu ja kunta arvioivat vaihtoehtoiset järjestelyt. Tarvittaessa yksittäisille henkilöille tai ryhmille on järjestetty väistötila korjausten valmistumiseen tai tilanteen muutoin ratkeamiseen saakka. Kaikkien toimintojen siirtäminen ei ole ollut perusteltua eikä kunnan omissa tiloissa ole ollut riittäviä väistötiloja koko koulutoiminnalle.

3. Kausalan koulu (alakoulu)

Kausalan koululla havaittiin alkuvuodesta 2024 sisäilmaan viittaavaa oireilua, josta rehtori ilmoitti teknisille palveluille. Tätä asiaa varten perustettiin sisäilmatyöryhmä ja koululle lähdettiin heti tekemään tarkempia tutkimuksia. Kohteeseen tehtiin laajamittainen sisäilmatutkimus Polygon Finland Oy:n toimesta. Tutkimuksissa selvisi, että useiden luokkatilojen välipohjissa (purueristeessä) on mikrobikasvustoa. Sisäilmatutkimusta käytiin yhteisesti läpi sisäilmatyöryhmän kokouksessa. Välittöminä toimina koululle toimitettiin tässä vaiheessa useita ilmanpuhdistuslaitteita.

Tämän jälkeen sisäilmatutkimuksen perusteella tehtiin kosteuden, mikrobien ja VOC-yhdisteiden vaurioihin kohdistuva korjaustyösuunnitelma Polygon Finland Oy:n toimesta 29.4.2024 ja 6.6.2025. Selvityksissä suositeltiin useiden tutkittujen luokkatilojen ala- ja välipohjarakenteiden korjaamista sekä muita sisäilman laatua parantavia toimenpiteitä. Korjaustyöselostuksissa edellytettiin muun muassa vaurioituneiden rakenteiden hallittua purkua, korjausalueiden alipaineistusta ja suojausta sekä työn aikaista ja jälkeistä laadunvarmistusta.

Korjaustyösuunnitelmien mukaiset toimenpiteet suoritettiin 2024 koulun kesäloma-aikana tiloissa, jotka sisäilmatyöryhmä katsoi tarpeelliseksi tehdä mahdollisimman pian. Kesällä 2024 korjattiin välipohjarakenne luokkatiloissa 201, 202, 203, 204 ja 205, sekä alapohjarakenne tilassa 103. Luokkahuoneiden 001, 102 ja 104 väli- ja alapohjarakenteiden korjaukset toteutus tehtiin kesällä 2025.

Asiantunteva suunnittelutoimisto tutki kohdetta, suunnitteli korjaukset ja teki valvontaa.

Korjausten jälkeen kunnalle ei ole raportoitu uusia sisäilmaongelmia Kausalan koulusta. Terveystensuojeluviranomainen ei ole määrännyt rakennuksen tiloja käyttökieltoon eikä asettanut niiden käytölle rajoituksia. Kunta seuraa tilannetta ja reagoi uusiin ilmoituksiin toimintamallinsa mukaisesti.

Kausalan koulun peruskorjaus sisältyy lisäksi kunnan taloussuunnitelmavuosien toteutusohjelmaan. Kesän 2025 sisäilmakorjaukset ja suunniteltu peruskorjaus osoittavat, että kunta on huolehtinut sekä välittömistä olosuhteita parantavista toimista että rakennuksen pitkäjänteisestä kehittämisestä.

4. Iitin yläkoulu

Yläkoulussa tuli syksyllä 2025 tavanomaista enemmän sisäilmaan liittyviä haitta- ja oireiluilmoituksia. Kunta perusti kohdekohtaisen sisäilmatyöryhmän, joka kokoontui säännöllisesti syksyn 2025 ja talven sekä kevään 2026 aikana. Työryhmässä käsiteltiin ilmoituksia, tutkimustuloksia, tilojen käyttöä, välittömiä toimia, korjaussuunnittelua, viestintää ja seurantaa.

4.1 Tutkimukset ja välittömät toimenpiteet

Polygon Finland Oy toteutti koko yläkoulukiinteistön kattavan sisäilmatutkimuksen, jonka raportti valmistui 9.1.2026. Tutkimuksissa havaittiin muun muassa riskirakenteita, epätiiveyskohtia, ilmavuotoja ja muita sisäilmaolosuhteisiin mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä. Kunta ryhtyi havaintojen perusteella välittömiin ja suunnitelmallisiin toimenpiteisiin.

- siivousta tehostettiin ja yläpölyjen puhdistusta lisättiin
- ilmanvaihtoa säädettiin ja tasapainotettiin sekä yö- ja viikonloppupudotuksia poistettiin käytöstä
- tiloihin hankittiin ilmanpuhdistimia
- eniten haittaa aiheuttaneiden tilojen käyttöä rajattiin; kolme luokkahuonetta eristettiin muusta sisäilmasta ja jätettiin pois käytöstä
- kouluterveydenhoitajan toiminta siirrettiin terveyskeskuksen tiloihin ja JOPO-ryhmän toiminta palvelukeskuksen tiloihin.

4.2 Korjaukset ja seuranta

Tutkimuksiin perustuva yläkoulun korjaustyöselostus valmistui 6.2.2026 ja sitä tarkennettiin 5.3.2026. Tekninen lautakunta päätti 18.3.2026 korjausten valmistelusta, kilpailutuksesta sekä toteutuksesta. Rakennusteknisten töiden ja ilmanvaihtotöiden urakat kilpailutettiin keväällä 2026. Korjaukset toteutettiin kesällä 2026 aiemmin tehtyjen sisäilmatutkimusten ja niiden perusteella laadittujen toteutussuunnitelmien mukaisesti.

- rakenteita korjattiin ja tiivistettiin sekä tutkimuksissa havaittuja vaurioita korjattiin
- ilmanvaihtokanavat puhdistettiin ja ilmamäärät säädettiin ja mitattiin
- yläkoulun ilmanvaihtojärjestelmän mineraalivillaisia ääneneristeitä uusittiin
- kolme yläkoulun luokkatilaa poistettiin käytöstä
- korjaustöiden jälkeen tiloissa tehtiin sisäilmakorjauksiin kuuluva perusteellinen loppusiivous.

Kunnan 1.9.2026 julkaiseman tiedotteen mukaan korjausten tavoitteena oli vähentää havaittujen sisäilmaongelmien vaikutuksia ja mahdollistaa rakennusten käytön jatkuminen niiden suunniteltu jäljellä oleva käyttöaika huomioon ottaen.

Oireilutilannetta on seurattu kouluterveydenhuollon ja työterveyshuollon kautta. Henkilöstöä ja oppilaita on kehoitettu ilmoittamaan sisäilmaan viittaavista oireista asianmukaiselle terveydenhuollon taholle.

Terveydensuojeluviranomainen on osallistunut sisäilmatyöryhmän työskentelyyn eikä ole määrännyt yläkoulun tiloja käyttökieltoon tai asettanut niiden käytölle rajoituksia.

4.3 Tiedottaminen

Kunta on tiedottanut sisäilmatilanteesta, tutkimuksista ja suunnitelluista toimenpiteistä henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille wilma-viestein ja tiedottein. Erillisiä tiedotustilaisuuksia on myös järjestetty.

Sisäilmatilannetiedote julkaistiin 13.3.2026. Henkilöstölle ja huoltajille järjestettiin 17.3.2026 erilliset informaatiotilaisuudet, joissa käsiteltiin tutkimusten keskeisiä havaintoja sekä tulevia korjaustoimenpiteitä. Kesällä tehtyjen korjausten toteutumisesta ja sisällöstä julkaistiin kunnan verkkosivuilla erillinen tiedote 1.9.2026. Tilanteen muuttuessa tai uusista toimenpiteistä päätettäessä tiedottamista jatketaan.

4.4 Pitkän aikavälin toimitilaratkaisu

Kunta on päättänyt toimitilaratkaisujen tarveselvityksen ja investointiohjelman perusteella ryhtyä rakentamaan uutta yhteiskoulua korvaamaan nykyisen yläkoulun. Kaavasta tehty valitus on vaikuttanut hankkeen aloitusaikatauluun, mutta ei muuta kunnan tekemää strategista toimitilaratkaisua. Nykyisen yläkoulun korjaustoimenpiteillä turvataan tilojen käyttö uuden yhteiskoulun valmistumiseen saakka.

5. Arvio kanteluissa esitetyistä väitteistä

Kantelujen keskeinen väite on, ettei kunta olisi ottanut sisäilmaongelmia riittävän vakavasti, ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin tai järjestänyt vaihtoehtoisia tiloja. Käytettävissä oleva asiakirja-aineisto ja toteutuneet toimenpiteet eivät tue tätä väitettä.

- Kausalan koulussa sisäilmaolosuhteet tutkittiin, korjaukset suunniteltiin ja valvottiin ulkopuolisen asiantuntijan toimesta, ja kesällä 2024 sekä kesällä 2025 toteutettiin luokahuoneiden väli- ja alapohjakorjauksia.
- Yläkoulussa lisääntyneisiin ilmoituksiin reagoitiin syksyllä 2025 perustamalla moniammatillinen sisäilmatyöryhmä, teettämällä kattavat tutkimukset ja käynnistämällä välittömät olosuhteita parantavat toimet.
- Yläkoulun korjaussuunnitelmat laadittiin tutkimustulosten perusteella, työt kilpailutettiin ja korjaukset toteutettiin kesällä 2026.
- Ongelmallisimpia tiloja poistettiin käytöstä ja toimintoja siirrettiin väistötiloihin tilanteen ja tarpeen mukaan.
- Henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille tiedotettiin tilanteesta ja toimenpiteistä, ja terveydensuojeluviranomainen osallistui asian käsittelyyn.
- Pitkän aikavälin ratkaisuna kunta on päättänyt uuden yhteiskoulun rakentamisesta ja sisällyttänyt Kausalan koulun peruskorjauksen investointiohjelmaan.

Kunta ei kiistä sitä, että rakennuksissa on havaittu sisäilmaolosuhteisiin vaikuttavia rakennusteknisiä tekijöitä tai että osa käyttäjistä on ilmoittanut oireista. Kunta on kuitenkin selvittänyt ja käsitellyt asiaa asianmukaisesti, käyttänyt ulkopuolista asiantuntemusta, toteuttanut riskien hallintaan tähtääviä käyttöjärjestelyjä ja korjauksia sekä seurannut tilannetta. Terveydensuojeluviranomainen ei ole määrännyt kumpaakaan kantelun kohteena olevaa koulurakennusta käyttökieltoon eikä asettanut niiden käytölle rajoituksia.

6. Ajallinen tarkastelu

Hallintolain 53 b §:n 3 momentin mukaan kahta vuotta vanhemmasta asiasta tehtyä hallintokantelua ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä. Yläkoulua koskevassa kantelussa viitataan myös yli 25 vuoden takaiseen tapahtumiin. Kunta esittää vanhemman historian vain siltä osin kuin se on tarpeen nykytilanteen ymmärtämiseksi ja keskittää selvityksensä erityisesti kantelua edeltäneeseen kahden vuoden ajanjaksoon sekä kantelun jälkeen toteutettuihin toimenpiteisiin.

7. Johtopäätös

litin kunta katsoo toimineensa sisäilma-asioissa huolellisesti ja aktiivisesti. Kunta on ottanut ilmoitukset vakavasti, selvittänyt olosuhteita asiantuntijatutkimuksin, käsitellyt asiaa laajassa moniammatillisessa sisäilmatyöryhmässä, toteuttanut välittömiä käyttö- ja olosuhdetoimenpiteitä, järjestänyt tarvittaessa väistötiloja, toteuttanut

korjauksia, tiedottanut asianosaisille ja päättänyt pitkän aikavälin toimitilaratkaisuista.

Kunta katsoo, ettei kanteluissa esitetty väite kunnan passiivisuudesta tai kykenemättömyydestä ryhtyä toimenpiteisiin vastaa toteutunutta tapahtumankulkua. Käytettävissä olevan selvityksen perusteella asiassa ei ole aihetta todeta litin kunnan menettelleen lainvastaisesti. Kunta jatkaa molempien koulukohteiden olosuhteiden seurantaa ja ryhtyy tarvittaessa uusiin toimenpiteisiin.

Lausunnon liitteet

1. Kantelut Kausalan koulusta ja litin yläkoulusta, 20.2.2026 (salassa pidettävä JulKL 24.1 § 25 kohta)
2. Kausalan koulun luokkatiloissa havaittujen vaurioiden korjaustyöselostus, Polygon Finland Oy, 29.4.2024
3. Kausalan koulun luokkatiloissa ja muissa tiloissa havaittujen vaurioiden korjaustyöselostus, Polygon Finland Oy, 6.6.2025
4. Yläkoulun korjaustyöselostus, Polygon Finland Oy, 6.2.2026
5. Yläkoulun tarkennettu ja karsittu korjaustyöselostus, Polygon Finland Oy, 5.3.2026
6. Sisäilmatyöryhmän muistio 12.3.2026
7. Sisäilmatilannetiedote, litin yläkoulu ja lukio, 13.3.2026
8. Teknisen lautakunnan päätökset 18.3.2026 § 31 ja 22.4.2026 § 46, sisäilmakorjausten tilannekatsaukset
9. litin kunnan tiedote: Yläkoululla ja lukiolla tehtiin kesän aikana sisäilmakorjauksia, 1.9.2026.

Säädösviitteet

Hallintolaki (434/2003) 53 b §; rakentamislaki (751/2023)140 §; perusopetuslaki (628/1998) 29 §; terveydensuojelulaki (763/1994) 26–27 §; asumisterveysasetus (545/2015) ja työturvallisuuslaki (738/2002).

Tekninen lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta tässä kokouksessa.

Päätös

Tekninen lautakunta hyväksyi esittelijän päätösehdotuksen yksimielisesti sillä lisäyksellä, että lausunnon kohtaan 4.1. tulee lisätä päivämäärät, jolloin ilmanpuhdistimet hankittiin ja olivat käytössä.

Lisäksi lautakunta tarkasti ja hyväksyi pöytäkirjan tämän asian osalta tässä kokouksessa.